

Men det har vi ikke nogen som helst Vished for. Der foreligger ikke noget som helst om, at det er muligt. De Køb, der er foretaget i den senere Tid, viser, at Prisen er nedadgaaende, men endnu har man ikke i al Almindelighed kunnet købe Jord til en Pris, der ligger omkring Jordværdien. Det faktiske Forhold, det, som Erfaringen har vist os, er, at hver Gang Staten eller private har købt Jord til Husmandsbrug, har man maattet betale en betydelig Overpris. Man har gentagne Gange, naar man har købt Jord til Udstykning efter Loven af 4. Oktober, maattet betale en Pris, der har ligget saadant noget som $\frac{1}{3}$ højere end Jordværdien, og naar man har købt til Udstykning efter den gamle Husmandslov, har man i mangfoldige Tilfælde maattet betale endnu langt højere Priser; man har været oppe paa at betale 100 pCt. over Jordværdien for at faa Jord til Oprettelse af Husmandsbrug. Det ærede Medlem gjorde gældende overfor mig, at jeg skulde have udtalt noget om den Jord, som Lensbesidderne maatte indkøbe til Aflevering i Stedet for Jord, som de skulde aflevere, men vil beholde. Det er ikke Tilfældet; det var ikke saaledes, jeg fremførte Spørgsmaalet. Det, jeg sagde, var, at den Jord, der er købt af Staten til Oprettelse af Husmandsbrug og Udstykning efter Principperne i Loven af 4. Oktober, efter Statistikkens, efter de Meddelelser, der foreligger, har maattet købes til en Pris, der for hvert eneste Husmandsbrug har ligget 2—3 000 Kr. over Jordværdien. Det drejer sig ikke om den Jord, Lensbesidderne har manøvreret med, fordi de har ønsket at beholde noget; der er der særlige Interesser med i Spillet, og ud af den Slags Køb kan man naturligvis ikke finde nogen virkelig Købeværdi; der drejer det sig om Jord, som de af en eller anden Aarsag vil have, og disse Priser kan man ikke benytte i Forholdet her. Her er der Tale om, hvad der faktisk ligger til Grund for Indkøb af Jord til Oprettelse af Husmandsbrug, og, som sagt, al Erfaring viser, at naar der er købt efter den gamle Husmandslov, har man gennemgaaende maattet betale langt, langt højere Priser end Jordværdien, og hvor man har købt til Udstykning efter 4. Oktober Lovens Principper, har man for hvert eneste Husmandsbrug maattet betale 2—3 000 Kr. mere end den ansatte Jordværdi. Og saaledes vil, hvis man da vil tage Erfaringerne i Betragtning, Resultatet blive, naar man ikke vil gaa med til at gennemføre en Ekspropriationslov: enten maa Staten da ofre saa meget paa hvert Brugs Oprettelse, eller man maa bebyrde

de paagældende Husmænd med Forrentningen af dette Beløb udover den virkelige Værdi. Det er for at komme bort fra dette, vi maa gennemføre en Ekspropriationsbestemmelse. Selvfølgelig, hvis det ærede Medlems Spaadom om, at Jorden nok skal komme frem til en tilstrækkelig rimelig og lav Pris, holder Stik, saa er en Ekspropriationsbestemmelse unødvendig, men saa vil heller ingen gennemføre Ekspropriationsbestemmelsen i Praksis; der staar netop i Lovforslaget, at først hvis man ikke efter de Paragraffer, der handler om Indkøbet, kan faa tilstrækkelig Jord frem til en rimelig Pris, skal man foretage Ekspropriation. Derfor er der ingen som helst Grund til at være bange, hvis det virkelig viser sig, at der kommer Jord frem til rimelig Pris; men naar Ekspropriation er foreslaaet i Lovforslaget, er det, fordi alle Erfaringer viser, at man ikke har kunnet faa Jord til Oprettelse af Husmandsbrug — og endnu værre vil det være med Hensyn til Til lægsjord — til en Pris, der ligger omkring Jordværdien. Og her vil jeg for mit Vedkommende sige, at jeg er fuldkommen uenig med det ærede Medlem i, at der skal være en Forskel mellem Jordværdien og den Pris, der betales for Jorden i Handel og Vandel. Det forekommer mig at være ganske uretfærdigt overfor alle andre Skatteydere i Samfundet, hvis man virkelig vil kræve, at Landboernes Værdier, den Formue, de har i Jorden, skal ansættes lavere end den virkelige Værdi, det vil sige, at Landboerne fremfor alle andre Skatteborgere i Samfundet skal være fri for at betale Skat af en betydelig Del af deres Formue. Det er en Moral, et Princip, som jeg for mit Vedkommende ikke kan være med til at benytte. Jeg mener, at vi Landbrugere maa ind under de samme Vilkaar som andre Skatteydere; vi maa have Ret til at faa de samme Lempelser, men maa ogsaa have den samme Pligt som andre Skatteborgere i Samfundet til at betale af de Værdier, vi har.

Det ærede Medlem vilde til Undskyldning for, at han kom ind paa en Skattedebatt, gøre gældende, at det var mig, der havde givet Anledning dertil ved, hvad jeg sagde i min Forelæggelsestale, idet jeg udtalte, at Forholdene var saa vanskelige for de middelstore og større Landbrugsejendomme, at de ingen Betingelser havde for at bestaa i Fremtiden. Det har jeg ikke sagt for de middelstore Bøndergaardes Vedkommende. Tværtimod, jeg har gjort opmærksom paa, at baade de smaa Ejendomme, Husmandsbrugene og de smaa Bøndergaarde og de middelstore Gaarde, har udmærkede